

תפ"ח 18575/03/11 - אוסמה שווקי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 18575-03-11

בקשה מס' 13

ה המבקש

המשיבה

כבוד השופט יעקב צבן, סגן נשיא

כבוד השופט רפי כרמל

כבוד השופטת רבקה פרידמן-פלדמן

בעניין:

אוסמה שווקי

ע"ג בא כוחועו"ד ראובן בר- חיים

נ ג ד

מדינת ישראל

החלטה

1. אוסמה שווקי (להלן: "ה המבקש") מבקש לפסק לו פיצויים והוצאות הגנה בהתאם לסעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז- 1977 (להלן: "חוק העונשין") בתוספת 50% על מאץ מיוחד, בגין מעצרו מיום 11.2.2011 ועד לשחררו ביום 20.10.2013 לאחר זיכוי בבית המשפט העליון.

בהתאם לתקנה 8 לתקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), תשמ"ב- 1982 (להלן: "תקנות הפיצויים"), מבקש המבקש לפסק לו פיצויים בגין מעצרו בסך של 356,932 ₪ (החלק ה- 25 של השכר הממוצע במשק (9,050 ₪)- 362 ₪ X ימי מעצר). כמו כן, מבקש המבקש לפסק לו הוצאות שכר טרחה בסך של 200,000 ₪ שולמו לסוגור פרט依 בגין 22 ישיבות ודיונים בבית המשפט, בתוספת 50% וכן בתוספת מע"מ כדין; לחופין, מבקשות הוצאות שכר טרחה על פי תקנה 9א לתקנות הפיצויים בסך של 120,106 ₪ בתוספת ריבית והצמדה (סך של 67,857 ₪ על פי התקנות + תוספת 50% + מע"מ 18%).

רקע עובדתי

2. ביום 10.3.2011 הוגש נגד המבקש כתב אישום לבית המשפט המחוזי בגין רצח לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין. ביום 22.04.2012 הורשע המבקש בתיק זה ברצח והושת עליו מאסר עולם. כונה וחזי לאחר מכן, ביום 20.10.2013, ביטל בית המשפט העליון את הרשות המבקשת וזכה אותה "מחמת הספק".

הרשות המבקשת בבית המשפט המחוזי

3. הכרעת הדין המרשעה של בית המשפט המחוזי התבססה על עדות התביעה המרכזית והעיקרית- סוזן שווקי, אשתו של המבקש, אשר העידה, בין היתר, כי המבקש הודה בפניה, מיזמתו, כי נפגש עם הנרצח- סامر (שהיה מאהב

של סוזן) – בלילה, חקר אותו, צילם אותו, הכה אותו וזרק אותו בצומת.

בית המשפט המחויז מצא את עדותה של סוזן, כפי שניתנה בחקירות במשטרה, אמינה, זאת חרף אי התאמות וחסרונות וחרפ' שניינו גרסתה בעדות בבית המשפט. על פי קביעת בית המשפט המחויז, עדותה של סוזן זכתה לתימוכין מפני עדים, לתימוכין בעלי משקל רב בראשות אובייקטיביות, והיא עומדת ב מבחן הפרטים הנדרשים. הן באשר להתרחשויות בשבועות ובימים שלפני הרצח והן באשר לפרטים של אותו הלילה כגון – متى יצא הנאשם מהבית, متى חזר, מה שמעה מפיו, הצלום של הנרצח שראתה במכשיר הטלפון של המבוקש,לוח זמנים הגינוי ומתחאים, מיקום, מספרי הטלפון, תיאור דם – השיח ביןו ובין המבוקש ובין הנרצח, ההסבירים שנשמעו שם, הדם שהוא על פניו של הנרצח באוזניים ובעיניים, תיאור הנרצח ישוב כפות על הרצפה, כתם הדם שעל הקיר, תיאור תכולתו של ארנק ומיקום הגוף. כן קבע בית המשפט, כי גרסתה זוכה לתמיכה בשורה של ראיות חיצונית – מפני עדים (עדויותיהם של סוסו (חברה של סוזן) וג'מאל (אהב אחר של סוזן) אשר אישרו בעדותם כי מסרו לנאים מידע על אהבת נסף); וכן ראיות אובייקטיביות – מדיעות: דו"חות האיכון אשר נמצאו תואמים את תיאורה של סוזן את השתלשלות האירועים ולוח הזמנים של ליל הרצח, כתם הדם שנמצא על הקיר בדירה ששכר הנאשם מאמת את גרסתה של סוזן, תיאורה המדוייק של ארנק הנרצח ותוכלותו, הימצאותו של איזיקון בסמוך לגופה (וכתם הדם כאמור) חיזק את תיאורה של סוזן כי סامر ישב צמוד לקיר או אזוק בידיו, ונראה עם דם שיוצא מהאוזניים ומהעיניים. על בסיס כל האמור, קבע בית המשפט המחויז כי יש להרשיע את המבוקש בעבירות הרצח.

זכוי המבוקש בבית המשפט העליון

4. המבוקש הגיע לבית המשפט העליון ערעור כנגד הרשותו בבית המשפט המחויז. בית המשפט העליון קבע כי יש לבטל את הכרעת הדין המרשיעה הן משום שמלול הראיות בתיק איננו מוכיח את אשמו של המערער מעבר לספק סביר והן משום שמהראיות עולה כי קיים תרחיש עובדתי חלופי לפיו, יתכן והמערער הוא חף מפשע ואשר לגביו קיימן לפחות ספק סביר כי מדובר בתרחש אמת.

על בסיס ניתוח הראיות שהובאו בתיק והוצגו זה מכבר בפני בית המשפט המחויז, קבע בית המשפט העליון כי עדותה של סוזן, כאמור העדות המרכזית בתיק עליה התבessa הרשותו של המבוקש, הינה עדות שאינה דומה כלל לעדויות של אובייקטיבי, ורקיים טעמיםכבד משקל המעלים חש כי היה לסוזן לכואורה מעורבות כלשהי ברצח או ידעה עליו וכי גרסתה המפלילה לא نوعה אלא להרחק מעלה את האשמה ולהחשיך את המערער על לא עול בכפו. כך למשל, סוזן היא שנחשהה בתחילת ביצוע הרצח ורק ביום השלישי למעצרה מסרה לראשונה את הגרסה המפלילה; היחסים

בין סוזן לבין המערער היו מרכיבים, אין מדובר בקשר "רגיל" בין זוג נשוי ולכן הדבר מקשה על קבלת גרסתה; סוזן הגישה בשנת 2008 תלונה כזאת למשטרה בדבר תקיפתה על ידי המערער ואף שיקרה בעניין בפני בית המשפט שדן בתיק; סוזן הייתה לכואורה שותפה למשדי סחיטה ורמאות שאוותם ביצע המנוח, כך שהייתה מORGELT ב- "הפלת בפח" של "אנשים תמים"; היה לשוזן מנגע לכואורה לפגוע במנוח (סאמר), נוכח נישואיו למרעם, וכן העובדה שהחזיק בתמונות מביךות שלה; סוזן תיארה בגרסהה המפלילה אירוע שיש בו קווי דמיון לאירוע חטיפתו של ג'マル, שאת פרטיו היכירה היטב.

יתר על כן, קבוע בית המשפט העליון, כי היו סיתירות מהותיות בגרסהה של סוזן, אשר יש בהן כדי לקשור אותה לביצוע הרצח- כך למשל: שיחות הטלפון שניהלה עם המנוח ביום שקדםו לרצח, מידת הכרותה עם הדירה בא- רם, והאימונים שהשミニעה לכואורה כלפי המנוח. כמו כן, סוזן היא שיזמה והוא שוחחה עם המנוח בטלפון; סוזן היכירה את המבנה ואת תכולת הדירה בא-رم מלפני ובפנים, ואף התיחסה אליה כאל הדירה "שלנו", קרי שלא של המבוקש; כמו כן, סוזן איימה על המנוח והזהירה אותו כי אם לא ישיב לידיה את התמונות שברשותו- הוא יפגע. בית המשפט העליון קבוע עוד כי גם ידיעותיה של סוזן על נסיבות ביצועו של הרצח מעלוות ספק סביר בגרסה המפלילה שלא כלפי המבוקש: לרוצחים הייתה גישה בדירה בא-رم באמצעות סוזן אשר ידעה אכן המערער החזיק את המפתחות ואשר הייתה לה נגשנות אליהם. בהתאם, ידיעתה של סוזן את מקום המדיוקן של כתם דמו של המנוח נובעת ממעורבותה הלכאورية ברצח, שיחות הטלפון שהתנהלו בין הטלפון של המערער לבין הטלפון של המנוח ביום שקדםו ליום הרצח, בוצעו ככל עליidi סוזן וביזמתה, ולא הייתה למערער מעורבות בהן; ידיעותיה של סוזן ביחס לתוכלת ארנקו של המנוח, לחבלות ולסימני הcapeita של הגוף, ולמקום השלכתה; תוכן השיחות של סוזן עם בסמה (בת דודתה) ועם הiba (גיסתה) ברגע לרצח מעיד, כי השלוש שוחחו על זהות הרוצח וכי סוזן ידעה לכואורה את זהותו- אך לא כי מדובר במבוקש, הדברים מתישבים עם עדויותיה של בסמה ושל הiba.

בית המשפט העליון הוסיף, כי מראיות אלה עולה כי קיים תרחש עובדתי חולפי לזה שתארה התביעה, לפיו, מי שרצח את המנוח הם אנשים אחרים, במעורבות לכואורת מצידה של סוזן. על פי תרחש זה קיימת אפוא אפשרות כי סוזן ואחרים, אשר נראה כי להם או לחלם, זיקה כלשהי אל הרשות הפלסטינית. התרחש מתישב עם האימונים שקיבל המנוח, אשר העברו אליו דרך סוזן, לפיהם גורמים ברשות הפלסטינית מבקשים לפגוע בו, נוכח החזקתו בתמונות העולות להביך אותם.

לאור האמור, ביטל בית המשפט העליון את הכרעת בית המשפט והמבוקש זוכה מעבירות הרצח מחמת הספק. מכאן

בקשת המבוקש לפסקו לו פיצויים.

טענות הצדדים

5. לטענתבא-כוחהembksh, מתקיימות העילות לבקשת למבקש פיצויים על פי סעיף 80 לחוק העונשין, ומאחר שהליך זה מוגדר בתקנות גם כהיליך אזרחי, די בכך שהمبוקש יוכל עילותו לפי מאון ההסתברות. עילת חוסר יסוד לאשמה מתקיימת, שכן, בפסק הדין בו זוכה המבוקש, קבע בית המשפט העליון, בהתבססו על ראיות שהיו קיימות בתיק החקירה עוד לפני הגשת כתב האישום, כי אין לשולח את האפשרות (הסבריה אף לא ההכרחית) כי אשתו של המבוקש, סוזן, ביצעה את הרצח לבדה או עם אחרים והעלילה על המבוקש. לפיכך, בנסיבות אלו, ניתן היה להגיע למסקנה "פסק" על ידי עיון מושכל וסביר בחומר הראיות עוד לפני הגשת כתב האישום ולא היה יסוד להאשמה מבקשת מלכתחילה.

העליה לפיה, ישן "נסיבות אחרות המצדיקות" מתן הוצאות הגנה ופיצויים מתקיימת אף היא. על פי טענת בא-כוח המבוקש, משנמצא המבוקש זכאי בבית המשפט העליון, ברוי כי עצם אישומו ובעיקר הרשותה בעבירות רצח גרמו לו עיוות דין וסבל נפשי גדול מאד כמו שחק מפשע ונידון למאסר עולם. כמו כן, המבוקש נעצר ביום 8.02.2011 ומאז אותו יום ועד ליום זיכוי בבית המשפט העליון ביום 20.10.2013, דהיינו - במשך כשנתיים ושמונה חודשים- היה אסיר בין כתלי הכלא, על כל הסבל המשתמע מכך. לבסוף מאבדן זכות היסוד לחירות, איבד המבוקש את זכות הקניין והזכות להטפרנס, הפסיד מאות ימי עבודה, הופרד ממשפחהו, איבד את שמו הטוב ולאחר הרשותה המשיך לשחות בבית הסוהר כשהחפץ התהומי ממאסר עולם- שהתרבר בדיעבד כshawgi- הטריף את דעתו ומנוחתו. בא-כוח המבוקש הוסיף, כי לאחר הרשותה של המבוקש נכנס המבוקש להלם וمراה שחורה, ופתח בשנית רעב שנמשכה כארבעה חודשים והעמידה אותו בסכנות מוות. שביתת הרעב אף השפיעה על מצבו הבריאותי באופן שבו נגעה מערכת העיכול של המבוקש (צורפו מסמכים רפואיים במהלך הדיון מיום 5.02.2014). בא-כוח המבוקש טען עוד, כי התנהלותה הקלוקלת של החקירה, באופן שבו השוטרים שהיו ממונעים על החקירה ננעלו על הגresa המפלילה את המבוקש ולא עשו כל שלאל ידם כדי להגיע לחקירה האמת, עודדו את סוזן להפעיל את המבוקש ולא טרחו לבדוק בצורה ממצה את מצבה הנפשי של סוזן, וכן, לא ניסו לקבל את חומר החקירה שכבר נאסף קודם לכן על ידי חוקרי הרשות הפלסטינית, מצדיקה אף היא מתן פיצויים למבקר.

6. לטענתהמשיבה, מטרתו העיקרית של סעיף 80 לחוק העונשין היא לאזן בין הפגיעה בזכותו של מי שזכה בדיון הפלילי, אשר נגרמה עקב הרשותו ו בשל שהותו במעצר, לבין האינטרס הציבורי הקיימים בהעמדתם של עבריינים לדין מבלי ליזור הרתעת יתר של רשיונות האכיפה. לגופה של התביעה- טענה המשיבה, כי הוראת סעיף 80 אינה קובעת פיצוי

כללי שיחול בכל מקרה של זיכוי. זיכוי כשלעצמם אינו עילה מספקת לחיזב המדינה בתשלום פיצויו, ועל מנת שבית המשפט ימצא לנכון לחיזב את המדינה לשלם פיצויים למי שהיא נאשם במשפט הפלילי ולשפותו בגין הוצאות שהוא לו במשפט, צריכים להתקיים שני תנאים (מצטברים) המנוים בסעיף 80: האחד, כי פלוני עמד לדין פלילי ויצא זכאי בדיינו. השני, "שלא היה יסוד להאשמה" ולחלוופין, קיומן של "נסיבות אחירות המצדיקות זאת". אשר לתנאי הראשון טענה המשיבה, כי אין חולק כי מתקיים תנאי זה וכי המבוקש זוכה בערכאת הערעור בבית המשפט העליון מחמת הספק. יחד עם זאת, טענה, כי לא התקיימה אף אחת מהחלופות של התנאי השני.

לא מתקיימת החלופה הראשונה לפיה הייתה עילית העדר יסוד לאשמה, שכן לאחר שמיית הריאות בתיק, נקבע בבית משפט המחויזי, כי הוכחה מעבר לכל ספק סביר אשמתו של המבוקש במიוחס לו, (כמו כן נקבע בבית המשפט העליון-בשב"פ 11/1746- כי קיימת תשתיית ראייתית בעלת פוטנציאל הרשעה כנדרש לצורך המשך מעצרו של המבוקש). בנוסף, המותב שבסוףו של יום זיכה את המבוקש בבית המשפט העליון להיות וחומר הריאות מעלה ספק סביר באשמה המבוקש, עשה כן תוך מתן דגש לכך שהכרעת הדיון של בית המשפט המחויזי לא עמדה על בלימה. קרי, טענות המבוקש ביחס לאמתות הריאות ולהיעדר יסוד סביר לאשמה נבחנו על ידי שתי ערכאות שיפוטיות ונדחו. לפיכך, מדברים אלו עלולה כי בפני המשיבה הייתה תשתיית ראייתית לכאורה מספקה לצורך הגשת כתוב אישום וכן היה בתשתיית זו כדי לבסס את אשמתו של המבוקש מעבר לכל ספק סביר (וכך גם נקבע בבית המשפט המחויזי). ההחלטה על כתוב האישום כנגד המבוקש התקבלה על סמך בחינה אובייקטיבית של מכלול הריאות שהיו בידי המשיבה לפני המשיבה כתוב האישום וגם טרם גיבשו. יתרה מכך, על פי הפסיקה, בסופו של יום לא ניתן לקבוע כי "תובע סביר" היה נמנע מהגשת כתוב האישום בתיק שבנדון, ועל כן לא ניתן לקבוע בדיעד, שזמן אמת לא היה מקום או בסיס להגשת כתוב האישום וניהול ההליך.

לא מתקיימת החלופה השנייה לפיה, קיימות נסיבות האחירות הצדיקות פיצוי- מאחר שמדובר בעילה שיורית, היא מצריכה בוחינת מכלול נסיבות העניין, שהן על פי הפסיקה, נסיבות כלל ההליך, מקרים בהם אמן היה יסוד לאשמה ובכל זאת קיימות נסיבות האחירות הצדיקות תשולם הוצאות ופיצוי; נסיבות אישיות של המבוקש; או אופי הזיכוי של המבוקש. ראשית, מפסק הדיון שבערעור עולה כי קיימן תרחיש חלופי לתרחיש שהציגה הتبיעה בפני בית המשפט המחויזי, לפיו, סוזן היא שביצעה את העבירה שיוחסה למבוקש. עם זאת, ערכאת הערעור התייחסה לתרחיש זה בהסתיגות וכמטייל ספק בגרסת המאשימה, אך אינם קובע מסמורות בעניין. משכך, אין בהציגת התרחיש החלופי האפשרי כדי להוות נסיבות האחירות הצדיקות פיצוי. אשר לטענות המבוקש ביחס למחדלי החקירה וחוסר שת"פ עם קירית הרשות הפלסטינית, הרי שאין בטענה זו משקל רב בהקשר דין, שכן עצם פיתוח כיוון חקירה מסוים מבין מספר כיוונים משוערים אינם עולה כדי מחדל בחקירה. נכון גרסת אשת המבוקש והחויזקים שנמצאו לה בעת החקירה, כמו גם

העובדת שהייתה ביטה למעורבות גורמי רשות'פ' במערכת היחסים הרלוונטיות לתיק (העד ג'מאל, העד ג'אלאל, העדה סוהיר), סביר היה להתמקד בבירור החשד לפיו המבוקש הוא מבצע העבירה או למצער מעורב עם אחרים ביצועו המעשה. שנית, באשר לאופי זיכוי של המבוקש, בפסק דין של השופטת דורנר בע"פ 4466/98 דבש נ' מ"י, פ"ד נ' (3) 73 (2002), נעשתה הבדיקה לעניין קביעות פיזיים בין סוג הזיכוי של הנאשם, לאחר שהמבחן הורשע לאחר שמייעת הראיות על ידי בית המשפט המחויז זוכה על ידי ערכאת הערעור מחמת ספק, הרי זיכויינו אינו זיכוי מוחלט (וערכאת הערעור שיתפה בפסק הדין בלבדיה הרבים ביחס לתיק) ועל כן המבוקש אינו זכאי לפיזיים. שלישי, אשר לנסיבותו האישיות של המבוקש, פיזוי ושיפוי בגין ימסרו במקרה שבו בשל ההליך הפלילי נפגע התא המשפטי של הנאשם, נגרם לנאם נזק כלכלי או נפגעה בריאותו. נזקים חברתיים ועוממת נשמה מנת חלקו של כל מי שעומד לדין פלילי ולמי שמורשע ביותר שאט; ברם, אין בכך כדי להוות נסיבה המצדיקה פיזוי, שכן, יש להניח כי במקרים כאלה או אחרים ימצא בית המשפט לנכון לזכות נאם לאחר שמייעת ראיות, בניגוד לעמדת המאשימה, גם אם עקב ההליך כלו נגרמו לנאם נזקים באופן אישי. המשיבה הוסיפה, כי היא אינה מקללה ראש עצם שהותו של המבוקש במעצר אחר, ובkońשי עימנו התמודד במהלך ההליך המשפטי, אך, הפגיעה שפירט בא-כוח המבוקש הן תוצאה של ניהול הליכים פליליים שמעט לעת מסתיימים בזכוי ובניגוד לעמדת המאשימה, והין בגדר "רע הכרח". איזון נכון בין הפגיעה בנאים שזכה לבין האינטרס החינוי שלא להרטיע ולא להצרא את رجال גורמי האכיפה, מחייב לצמצם את החלטה של חלופה זו כעילה לפיזוי מכוח סעיף 80 רק לנסיבות חריגות ומיעדות, נסיבות שלא התקיימו במקרה דנן.

דיל

. 7. הוראת סעיף 80 לחוק העונשין, אשר מכוחה מבקש המבוקש סעד, קובעת כדלקמן-

"משפט שנפתח שלא על דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד לאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא למצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאם הוצאות הכנתו...בשל האשמה שממנה זוכה.."

הסעיף מסדיר את הזכות לביקש פיזוי בגין מעצר ושיפוי בגין הוצאות הגנה, רק מקום בו נאם זוכה בדיינו או שבוטל כתוב אישום שהוגש נגדו לפי סעיף 94(ב) לחס"פ, ובהתקיים אחת משתי עילות: האחת, לא היה יסוד לאשmeno; השנייה, מתקיים מות נסיבות אחרות המצדיקות את מתן הפיזוי. יחד עם זאת, גם בהתקיים אחת משתי העילות פסיקת הפיזוי מסורת לשיקול דעתו של בית המשפט (להרחבה, ראו: ע"פ 4466/98 דבש, ע"פ 303/02 חמדן נ' מ"י, פ"ד נ' (2) 550 (2003)). בפסקה הוגדר, כי בשיקול דעתו של בית המשפט יבוא בחשבון מחד, הנזק שנגרם לנאם בעקבות ההליך הפלילי שנכפה עליו, הפגיעה בזכויות היסוד של הפרט, ובכלל זה בכבוד האדם וחירותו והפגיעה בקניינו של

עמוד 6

הנאשם, אשר נשא במיומן הגנה ונפגעה השתכרותו בעת שהותו במעצר. מайдך, יבוא בחשבון האינטראס הצבורי המשמעותי באכיפת החוק, ובכלל זה מניעת הרתעת המדינה מניהול הליכים פליליים ראויים רק מחמת החשש לזכוכיו. על בית המשפט להימנע מקביעת כלל של פיצוי גורף אשר יכבד על הקופה הציבורית (ר': ע"פ 5923/07 שטיואן נ' מדינת ישראל (נבו) (2009); רע"פ 4121/09 ע"ד חותם שני נ' מדינת ישראל (נבו) (2011)).

8. גבולותיה של עילת "לא היה יסוד לאשמה" גודרו בנוסחה קבועה והיא נחשבת מתוחמת וצירה ביותר, אשר על הטוען לקיומה להוכיח כי מדובר ב"מצב קיצוני של אי סבירות בולטת" (ר': ע"פ 5097/10 גל (אשר) בוגנים נ' מדינת ישראל (נבו) (2012); ע"פ 4466/98 דבש, לעיל בע"מ 106). גישה זו נגזרת מהתייחסות הפסיכיקה לשיקול דעת רשותה הטעיה להערכת חומר הראות שבידם כשיעור דעת רחב (ר': בג"ץ 2534/97 יהב נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נא(3) 1). הלכה היא, כי שיקול דעת הטעיה יבחן על פי מבחן אובייקטיבי בשלב הגשת כתב האישום ולא בדיעבד, לאחר הבירור המשפטי וההתפתחויות הראייתיות במהלך. היינו, על בית המשפט להעריך את התשתיות העובדתית הלכוארית מנוקדת מבט של "התובע הסביר והסיכוי הסביר להרשעה"; לשון אחר -

"על מנת להיכנס לקטגוריה של העילה הראשונה המצדיקה פיצוי והחזר הוצאות, יש צורך להוכיח כי כתב האישום הוגש מבלתי שהוא לו בסיס כלשהו, או שהיסוד להאשמה היה רעוע ביותר....מדובר איפוא בסיטואציות חריגות של זדון, חסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר, או אי סבירות מהותית ובולטת... בהכריעו בנושא זה - בית המשפט יתנו דעתו לכל הנסיבות, לרבות אלו הנוגעות: לחקירה, להתנהלות הטעיה ולהליך המשפטי עצמו. בית המשפט יתחשב בהקשר לקיומה של העילה האמורה, גם באופן זיכוי של המבוקש במשפט, לשלב בו זוכה ולהנמקות שניתנו בהחלטות לעזור את הנאשם עד תום ההליכים נגדו ובהארכות המעצר שניתנו לגביו. מطبع הדברים התממשות עילה זו צפוי להיות נdire (לפחות יש לקוות שכן זה הוא המצב)". (ע"פ 5097/10 בוגנים, לעיל פסקה 18).

(ר' גם: ע"פ 5923/07 שטיואן, לעיל; ע"פ 6137/05 שלומוב נ' מדינת ישראל (נבו) 2007)).

לענין זה עוד נפסק, כי אם יכולה הטעיה הכלילית מלכתחילה לבדוק את גרסת הנאשם בדבר חפותו, שההתامة לאחר מכן, והיא לא עשתה את הדבר, כי אז אין יסוד לאשמה" (ע"פ 292/78 שמואל גבאי נ' מדינת ישראל, פ"ד לג (1) 36, פסקה 7). כן נקבע, כי התרשלות המשטרה בחקירה עשויה לבסס טענה כי לא היה "יסוד להאשמה", וגם ענין זה נבדק על-פי הנתונים שהיו בידי הטעיה עבור להגשת כתב האישום. "השאלה הינה אם על יסוד חומר זה, החקירה שנערכה הייתה רשלנית, באופן שחקירה אחרת אותה ניתן היה לעורר באופן סביר הייתה מצמיחה חומר חקירה אשר יש

בו כדי לשכנע תובע סביר - המuin במקול החומר - כי לא קיימת צפיה כי יש בחומר הראות לכואורה שבידו, בסיס להרשעת הנאשם" (ע"פ 1767/94 חגי יוסף ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד נג (1) 505, פיסקה 23).

9. בענייננו, כתוב האישום כנגד המבוקש הוגש על בסיס תשתיית ראיית ענפה- ראיות, עדויות רבות, חקירה נרחבת ומעמיקה- אשר הובילה בסופו של דבר להרשעת המבוקש בעבירות רצח בבית משפט זה. בבית המשפט המחוזי (השופט אפעל גבאי, מ"ת 11-03-18596) נקבע, עם הגשת כתב האישום, כי קיימת תשתיית ראיית מספקת כדי לעצור את המבוקש עד לתום ההליכים ובית המשפט העליון (השופט רובינשטיין בש"פ 11/6174) לא התערב בהחלטה זו. בפסק הדין שבערעור, ניתח בית המשפט העליון את הראות שעל בסיסן הרשי בית המשפט המחוזי את המבוקש וקבע כי יש לזכותו, וזאת מחמת הספק, תוך שהובר הקושי הרב בקיומה זו. משכך, טענות המבוקש לפיהן לא היה יסוד לאשמה נדחתות. אמונה בסופו של יום זוכה המבוקש מעבירות הרצח, ברם, על פי הראות היה יסוד לאשמה ולא ניתן לומר כי בדיudit, התובע הסביר לא היה רואה יסוד להגשת כתב האישום. כמו כן, אין ממש בטענות המבוקש בדבר התנהלות קלוקלת של חקירת המשטרה, כי נגעלה על גרסה מפלילה כנגד המבוקש וכן כי עודדה את סוזן להפלילו; ולאחר התשתיית ראיית הנרחבת בתיק שהושגה על ידי חקירת המשטרה, הרי שאין מדובר ב"מצב קיצוני של אי סבירות בולטת". יתר על כן, העובדה כי היה תרחש חלווי אפשרי, אשר יש בו כדי להטיל ספק בהרשעה בפליליים, כפי שקבע בית המשפט העליון, אינה מעידה כי ניתן לקבוע במידת וודאות מספקת כי אכן מדובר בתרחש אמת והדבר אינו עולה כדי התרשלות המשטרה או רשות התביעה, המקימה עילת פיצוי על פי החלופה של העדר יסוד לאשמה.

10. העילה השנייה- "נסיבות אחירות מצדיקות" פיצוי- היא עילת מסגרת אשר פורשה בפסקה כامتמידה "עוממה", המותרה מתוך שיקול דעת רחב לערכאה הדינית, גם מקום בו נמצא כי לא היה בסיס להאשמה" (ע"פ 19/11/1986 פלוני, לעיל, פסקה 10 לפסק הדין). בגדיר עילה זו נכללו שלושה סוגים שלנסיבות: האחד, הליכי המשפט עצם; השני, אופי וטיב הזכוי של הנאשם; השלישי, נסיבותו האישיות של הנאשם החיזוניות למשפט (ע"פ 5923/07 שתיאו, פסקה 18 לפסק הדין). בפסק דין דבש, לעיל, נאמר לעניין נסיבות הליכי המשפט, כי -

"נסיבות מצדיקות- או שאין מצדיקות- תשלום שיפוי ופיצוי הן נסיבות המשפט ונסיבות סמוכות למשפט. בדברינו למלילה...עמדו על נסיבות שלענן, ובניהם: המדינה התרשלה או פعلا שלא- כהכה בחקירה, בהameda לדין או בניהול המשפט; הנאשם נשא בעזקים- של-משם וכו'. על דרך הכליל נחלקות נסיבות אלו לשולשה סוגים: נסיבות שענין הליכי-משפט בכללם; אופי זיכוי של הנאשם; ונסיבותיו האישיות של הנאשם (נסיבות חיזוניות למשפט). במקרים מסוימים ראוי גם לשול או להפחית פיצוי או שיפוי, למשל: הנאשם שהביא על עצמו, במעשה או בהתבטאות, את כתב- האישום

שהוגש נגדו כגון בהטעית רשות החקירה... (שם, פסקה 64).

בשאלת "אופי זיכוי של הנאשם" נפסק על דעת רוב השופטים -

"לא אמרנו- אף לא נאמר- כי זיכוי טכני או זיכוי מן הספק יביאו בהכרח לשילול שיפוי או פיצוי מנאשם, אך בה-בעת גם לא נאמר כי זיכוי 'מוחלט' יביא מעצמו לפסיקת שיפוי או פיצוי. כל שאומרים אנו אלא זה, שטיב הזיכוי- כל זיכוי, ונסיבות הזיכוי- כל הנסיבות; גם הזיכוי גם הנסיבות שיקולים שלענין הם לבחינתו של בית-המשפט אם יורה או אם לא יורה על תשלום פיצוי או על שיפוי.. (שם, פסקה 57).

ועל פי דעת השופטת דורנר-

".... אמת-המידה הרואה לתשולם של הוצאות משפט ופיצויים לנאים שזוכו בדיון היא סוג הזיכוי- אם מן הספק הוא, או מוחלט. זיכוי מוחלט, שיקנה לפוי אמת- מידת זאת זכות לתשולם, הינו בין שלמכתיחילה לא היה יסוד להגשת כתוב- האישום, ובין שבדייעבד התברר כי כך המצב" (שם, ע"מ 131).

11. בפסק הדין בעניין פלוני- ע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל (גבו)(2013), בע"מ 6-7 לפסק הדיון- מנו את השיקולים אשר יש לשקל בגדיר עילה זו -

"על רקע הלכות אלה, נמנה ונעמיד נגד עיננו את השיקולים השונים הדריכים לעניינו, מעין רשימה של "בעד ונגד".

כנגד פסיקת פיצוי: המערער זוכה מחלוקת הספק; המערער היה נתון במעטך תקופה של חדש ושבוע בלבד לעומת מקרים אחרים בהם הייתה במעטך היתה ארוכה בהרבה ואף עלתה על תשעה חודשים (ראו בעניין בגנים שם שהה הנאשם במעטך משך שנה ו-11 חודשים); לא נפל דווקא בהתנהלות המשטרה או התביעה.

بعد פסיקת פיצוי: כתוב האישום ייחס למעערער מעשים חמורים ביותר ודינו נגזר ל-12 שנות מאסר; המערער לא שמר על זכות השתיקה, התייצב לשויות שנתקבעו, לא שיבש הליyi חקירה או משפט והמשפט נתארך כחמש שנים שלא בעטיו; לערער אין עבר פלילי ועד להגשת כתוב האישום ניהל אורח חיים נורמטיבי וההליך גרם לו ולמשפטתו סבל".

12. בשים לב להלכה הפסקה, בוחנת השיקולים הרלוונטיים לעניינו- מחד, הפגיעה המהותית שנגרמה לבקשת

מחמת התמודדותו עם ההליך הפלילי, ובכלל זה שהותו הארוכה במעצר, ובשים לב לעיקרון השבת המצב לקדמותו; ומайдן, החשש כי בחזב המדינה בפיצויים יביא הדבר להרטעת יתר ולפגיעה באכיפת החוק- מעלה, כי קיימות נסיבות המצדיקות קבלת הבקשה לפיצויים בחלוקת ויזקי המבוקש בחלוקת מהוצאות הגנתו ומהפיצויים שעתר להם.

אשר לנسبות הליכי המשפט בכללם, והטענות לעניין מחדליה של המשיבה והתרשלות המשטרה בחקירה, כבר הובהר, כי לא עולה מהחומר כי המשטרה התרשלה, או כי התביעה התרשלה בהגשת כתב האישום או כי הייתה אמורה לדעת מראש על תוצאה היזקוי.

אשר לאופיו זיקויו של המבוקש, הרי ש愧 כי בית המשפט העליון זיכה את המבוקש מחמת הספק, הרי שמנימוקיו עולה שבפועל מצא כי עדותה של סוזן, העודה המרכזית מטעם התביעה, היא עדות מפלילה שלגביה קיימים סימני שאלה רבים עד כי מעלה אפשרות לתרחיש חלופי לביצוע הרצח של המנוח. יחד עם זאת, ציין בית המשפט העליון כי "אין מדובר בנסיבות לפיה סוזן אכן מעורבת ברצח המנוח, אלא רק בהערכה של מידת סבירותו של תרחיש עובדתי חלופי, תחת התרחיש המרשי", המתואר בכתב האישום, שהוגש כנגד המערער" (פסקה 61 לפסק הדין שבערעור). כנולה מפסק דין של בית המשפט העליון, הרי שמדובר בזכוי מחמת הספק; לאור זאת, נסיבות ה"פסק" במקורה זה- כפי שתוארו בפירוט בפסק דין - מצדיקות הענקת פיצוי חלקו.

אשר לנسبות האישיות של המערער - כתב האישום ייחס למבוקש עבירות רצח ודינו נגזר למאסר עולם; המערער הtenthal באופן נורטטיבי במהלך ההליך כולו; מעצרו, שהתברר עם זיקוי וכיום, ארך זמן רב מאד- כשנתיים ושמונה חודשים; אך יש להוסיף את הקلون החברתי שדבק בו עד לזיקויו, אבדן הזכות לפרנסה, ואף העובה כי כל אותה העת הופרד משפחתו ומהחברה. כל אלה הם "זקנים של ממש", דבר השופט חשים בעניין דבש, בעמ' 118, אשר בחינתם אינה מותנית בקיומו של "אשם" מצד התביעה ואשר מצדיקה פיצוי לשיטותו במקורה דנן.

התוצאה

13. לאחר שקידת כל השיקולים המפורטים לעיל ולאור הנسبות האמורתי, דין הבקשה לפיצויים להתקבל באופן חלקו, כך שיפסק פיצוי חלקו למבוקש פיצוי חלקו בגין הוצאות הגנתו במשפט בשיעור של שליש מהסכום המרבי הקבוע בתקנה 9 לתקנות הפיצויים בגין החזר הוצאות הגנה; וכן, בשיעור שליש מהסכום שהתבקש לעניין רכיב ימי המעצר על פי סעיף 8 לתקנות.

המציאות תשלח העתק פסק הדין לבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, י"ט באדר א' התשע"ד, 19 בפברואר 2014, בהעדר הצדדים.

רבקה פרידמן-פלדמן,
שופת

רפִי כרמל, שופט

יעקב צבן, שופט
[סג"נ - אב"ד]